

KOMUNIKAT PRASOWY nr 109/24

Luksemburg, 4 lipca 2024 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-450/22 | Caixabank i in. (Kontrola przejrzystości w ramach powództwa zbiorowego)

Kredyty hipoteczne: przejrzystość klauzul „dolnego progu” może być przedmiotem kontroli w ramach powództwa zbiorowego dotyczącego całego systemu bankowego danego państwa

Dokonując kontroli, sąd może wziąć pod uwagę zmianę rozumienia tych klauzul przez przeciętnego konsumenta

Klauzule „dolnego progu” to standardowe klauzule, które były umieszczane w umowach kredytu hipotecznego o zmiennej stopie oprocentowania, zawieranych z konsumentami przez znaczną liczbę instytucji finansowych w Hiszpanii. Klauzule te określały dolną granicę („próg”), poniżej której nie mogło spaść oprocentowanie zmienne, niezależnie od tego, czy stopa referencyjna (zazwyczaj EURIBOR) spadała poniżej tego poziomu. W Hiszpanii wniesiono kilka tysięcy powództw, w których powołano się na niezgodność z prawem klauzul „dolnego progu” w świetle dyrektywy w sprawie nieuczciwych warunków umownych^{1 2}.

Hiszpańskie stowarzyszenie zrzeszające osoby korzystające z usług banków, kas oszczędnościowych i ubezpieczeń **(ADICAE) wytoczyło powództwo zbiorowe o zaniechanie przeciwko 101 instytucjom finansowym działającym w Hiszpanii**. ADICAE domaga się zobowiązania tych instytucji do zaprzestania stosowania klauzul „dolnego progu” oraz zwrotu płatności dokonanych na podstawie tych klauzul. W odpowiedzi na wezwania w mediach krajowych do powództwa zbiorowego przystąpiło indywidualnie **820 konsumentów**.

W następstwie wydania w dwóch instancjach wyroków niekorzystnych dla banków, wniosły one skargę kasacyjną do hiszpańskiego sądu najwyższego. Sąd ten powziął wątpliwości co do możliwości przeprowadzenia, w ramach powództwa zbiorowego, kontroli przejrzystości klauzul „dolnego progu” w celu zbadania ich nieuczciwego charakteru, mając w szczególności na względzie znaczną liczbę konsumentów oraz instytucji finansowych, których dotyczy postępowanie. Zwrócił także uwagę na to, że w tym wypadku trudno byłoby zastosować pojęcie przeciętnego konsumenta w celu zbadania przejrzystości, ponieważ klauzule „dolnego progu” były skierowane do różnych konkretnych kategorii konsumentów.

Trybunał zauważył, że **żaden przepis dyrektywy nie pozwala uznać, że kontrola sądowa przejrzystości jest wykluczona w ramach powództw zbiorowych**. Kontrola ta musi być jedynie **dostosowana** do szczególnych cech powództw zbiorowych i koncentrować się na standardowych praktykach umownych i przedumownych stosowanych przez przedsiębiorcę wobec przeciętnego konsumenta.

Trybunał wskazał, że w niniejszej sprawie **spełniona jest pierwsza z dwóch przesłanek, od których uzależniona jest możliwość wytoczenia powództwa zbiorowego przeciwko wielu przedsiębiorcom**, a mianowicie powództwo jest skierowane przeciwko przedsiębiorcom z tego samego sektora gospodarki (tj. przeciwko instytucjom kredytowym). **Wyzwanie o charakterze organizacyjnym**, jakim jest złożoność sprawy, wynikająca ze znacznej liczby instytucji i konsumentów, **nie może umniejszać skuteczności praw podmiotowych**

przyznanych konsumentom w dyrektywie.

Trybunał zauważył, że **druga przesłanka także wydaje się spełniona**, ponieważ – z zastrzeżeniem ustaleń, których powinien dokonać hiszpański sąd najwyższy – **rozpatrywane klauzule „dolnego progu” można uznać za podobne**. Trybunał dodał, że sam fakt, iż umowy, w których umieszczono te klauzule, zostały zawarte w różnych momentach lub pod rządami różnych uregulowań, nie może skutkować wykluczeniem tego podobieństwa.

Następnie Trybunał podkreślił, że **to właśnie heterogeniczność danego kręgu odbiorców czyni koniecznym przyjęcie fikcji prawnej przeciętnego konsumenta**, którego **ogólne rozumienie** ma istotne znaczenie dla celów kontroli przejrzystości. Jednakże **owo rozumienie mogło ulec zmianie**, w związku z czym **hiszpański sąd najwyższy będzie musiał zbadać, czy** spadek stóp procentowych obserwowany w latach 2000 lub ogłoszenie wyroku z dnia 9 maja 2013 r. stwierdzającego brak przejrzystości klauzul „dolnego progu” mogły z biegiem czasu przesądzić o **zmianie poziomu uwagi i poinformowania przeciętnego konsumenta w chwili zawarcia umowy kredytu hipotecznego**.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst i, w stosownym wypadku, streszczenie](#) wyroku są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Dyrektywa Rady 93/13/EWG](#) z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

² Hiszpański sąd najwyższy w swoim wyroku z dnia 9 maja 2013 r. stwierdził w kontekście powództwa zbiorowego wytoczonego przez stowarzyszenie konsumenckie przeciwko kilku instytucjom bankowym, że analizowane klauzule „dolnego progu” nie spełniały wymogu przejrzystości, ponieważ konsumenci nie zostali prawidłowo poinformowani o prawnych i finansowych konsekwencjach, jakie wywierają względem nich owe klauzule. Klauzule te uznano za nieważne. Niemniej sąd najwyższy postanowił, ze względu na poważne konsekwencje ekonomiczne, jakie dla sektora bankowego miałyby retroaktywny skutek restytucyjny, ograniczyć w czasie skutki stwierdzenia nieważności do nadpłat dokonanych po wydaniu wyroku. Trybunał Sprawiedliwości uznał to ograniczenie za niezgodne z dyrektywą (zob. wyrok Trybunału z dnia 21 grudnia 2016 r., [Gutiérrez Naranjo i in.](#), [C-154/15](#), [C-307/15](#) i [C-308/15](#); zob. także komunikat prasowy [nr 144/16](#)).